

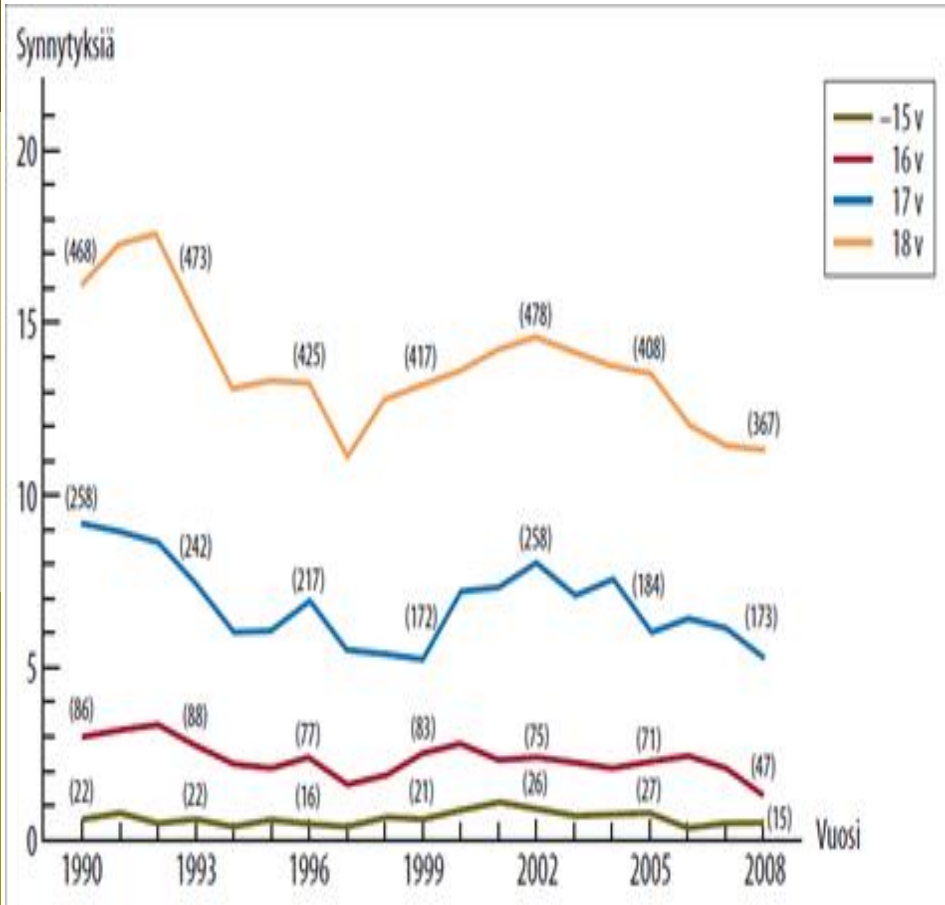
Alaikäisen raskaus ja synnytys

SGY:n kevätkoulutuspäivät
Mikkelissä 6.5.2011/
Anna-Paula Sariola

Alaikäisen raskaus ja synnytys

- Tilastoja
 - Synnytykseen johtavat raskaudet
 - Raskaudenkeskeytykset
 - Vertailu muut Pohjoismaat
 - Maailma
- Nuorena raskaaksi ja vanhemmaksi- taustoja
- Raskausaika
- Synnytys
- Tulevaisuus – nuoren lapsena
- Alaikäinen - lastensuojelu

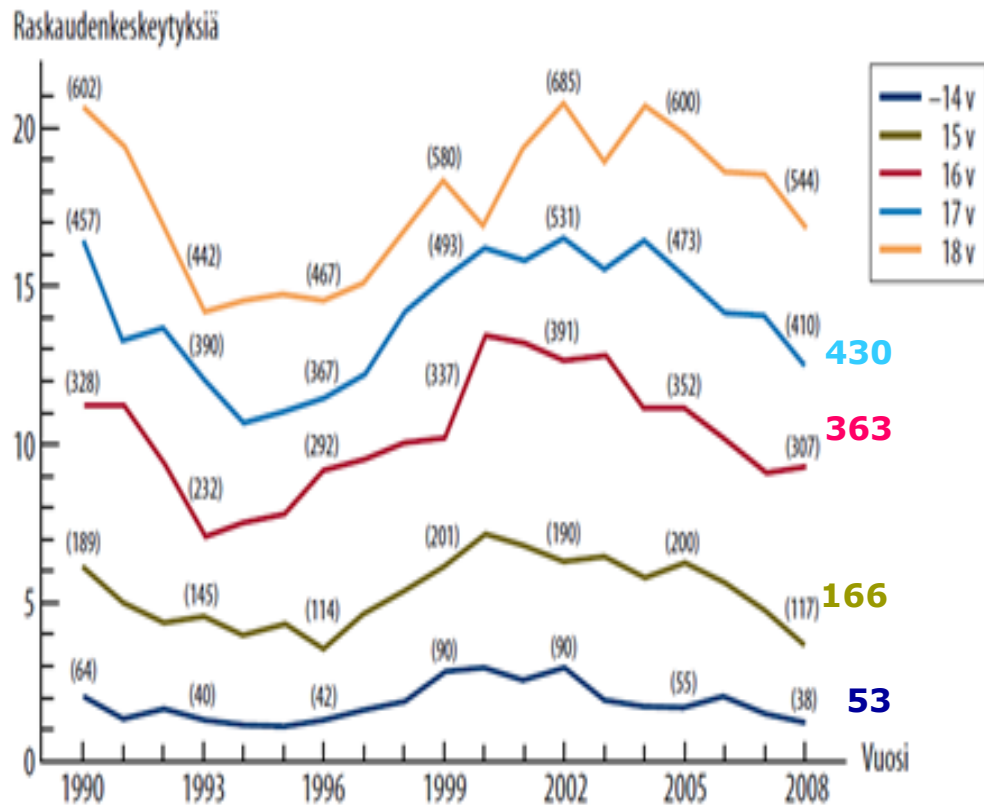
Alle 19-vuotiaiden synnytykset Suomessa v. 2008 ja 2009 tuhatta vastaavanikäistä naista kohden



Halonen M ja Apter D.
Aikakauskirja Duodecin 2010

- 15-19 vuotiaiden synnytysten määrä vähenee
- Vuonna **2008** synnytyksiä oli 8,7 tuhatta vastaavanikäistä kohti (yhteensä 1415)
- Synnytysten osuus oli 2,4 % kaikista synnytyksistä
- alle 18-vuotiaiden** synnytyksiä oli yhteensä **235**
- Vuonna **2009** synnytyksiä oli 8,2 tuhatta vastaavanikäistä kohti (yhteensä 1335).
- 2,2 % kaikista synnytyksistä
- Vähiten Uudella- ja Ahvenanmaalla (alle 1 %)
- Eniten Itä-Savossa (4,7 %)

Alle 19-vuotiaiden raskaudenkeskeytykset Suomessa v. 2008 ja 2009 tuhatta vastaavanikäistä naista kohden



- V. 2008 12,7 keskeytystä 1000 vastaavanikäistä naista kohden, v. 2009 12,8.
- Aiempi laskusuunta pysähtyi
- Vuonna 2008 **alle 18-vuotiaiden** keskeytyksiä oli yhteensä **872**
- Vuonna 2009 **1012**
 - 13-vuotiaita 3, sis. 14-vuotiaiden määrään

Halonen M ja Apter D.
Aikakauskirja Duodecin 2010

Raskaudenkeskeytykset ja synnytykset v. 2009

Pohjoismaissa tuhatta 15-19-vuotiasta naista kohti

2009	Suomi		Tanska	Norja	Islanti	Ruotsi
raskauden keskeytykset	12,8		16,4	14,0	12,0	22,5
Synnytykset	8,5		5,6	9.5	14,3	5,8

Raskaudenkeskeytysten määrän muutokset nuorimmissa ikäryhmissä

- ▣ Raskaudenkeskeytysten määrä laski hiukan v. 2009
- ▣ Eniten keskeytyksiä tehdään 20-24 vuotiaiden ryhmässä

Teiniraskaudet maailmassa /WHO

- WHO:n toiminnassa tärkeä haaste
- 15-19-vuotiaat synnyttävät vuosittain 11 % maailman synnytyksistä ja heille tulee 23 % raskauksiin ja synnytyksiin liittyvistä vaikeista komplikaatioista
 - Äitikuolemat
 - Tulehdussairaudet
 - Anemia, huono ravitsemus
 - Fistelit synnytyksessä
- Nuoren äidin lapsella on suurentunut riski kuolla raskausaikana tai ensi viikkoina syntymän jälkeen
- Teeniraskauksien määrä on kuitenkin vähentynyt

Nuoruusiässä raskaaksi ja äidiksi, taustatekijöitä

- ❑ Moninainen tausta
 - Pidetään normaalina elämään kuluvana asiana
 - Kuitenkin alle 18-vuotiaiden raskaudet suurelta osin suunnittelmattomia
- ❑ Yksilölliset syyt
 - Käytösongelmat nuorena
 - ❑ Riskikäyttäytyminen (seksuaalinen, päihteet)
 - ❑ aggressiivisuus
 - Tunne-elämän ongelmat (ahdistuneisuus, masentuneisuus) vaikuttavat vähemmän
 - Ei tarpeeksi tietoa seksuaaliterveydestä tai terveystalveluista
- ❑ Sosiaalinen ympäristö
 - Teiniäitiys siirtyy sukupolvelta toiselle
 - Rikkinainen perhetausta
 - ❑ Heikko yhteenkuuluvuuden tunne vanhempien kanssa
 - Heikko sosioekonominen asema
 - Lapsuusiän haitalliset kokemukset
 - ❑ Seksuaalinen hyväksikäyttö

Erilaista nuoruutta

- ❑ Varhais, - keski- ja myöhäisnuoret
- ❑ Ongelmakäyttäytyvät nuoret, joilla varhaisnuoruudessa jo raskaus
- ❑ Masentuneet teiniäidit, hakevat kaipaamansa läheisyyttä
- ❑ Tietoinen valinta, vaikkakin raskaus on normeista poikkeava valinta

Raskaudenkeskeytys vai jatkaminen?

- ❑ Raskaus on harvoin suunniteltu
- ❑ Koulutuksen jatkamisen suunnittelu lisää todennäköisyyttä raskauden keskeyttämiseen
- ❑ Kumppanin tai vanhempien koulutustasolla myös merkitystä
- ❑ Lähipiirin esimerkit vaikuttavat

Raskauskomplikaatioiden riski

- Eurooppalaisen ja kehitysmaan nuoren raskaudet hyvin erilaisia
 - Eroja väestötasolla
- Eurooppalaisissa uusimmissa tutkimuksissa: vähemmän raskauskomplikaatioita kuin aiemmin; anemia, ja viitettä pienipainoisuudesta, ennenaikaisuudesta
- Ei pre eklampsiaa, raskausdiabetesta, BMI matala ennen raskautta
- "Nuoren raskaus ei ole obstetrinen ongelma"

Synnytys

- Nuoren synnytys menee yleensä hyvin
- V. 2009 (THL Tilastoraportti 26/2010)
 - 88,0 % alakautta, yhteensä 84,1 %
 - Vähintään joku kivunlievitys 95,3%, yhteensä 77,6%.
- Nuoren kokemus

”Ponnista siinä sitten” : alle 20-vuotiaiden äitien synnytyskokemukset ja hoitohenkilökunnan kokemukset nuorista synnyttäjistä. Rantoniemi, S. ja Stenroos S :2009

- ❑ Nuoret suhtautuvat synnytykseen ja äitiyteen luonnollisesti, eivätkä murehdi asioita liikaa.
- ❑ Nuori synnyttäjä tarvitsee tasavertaista ja ammatillista suhtautumista hoitohenkilökunnalta.
- ❑ Kokemukset synnytystilanteesta jäävät voimakkaana synnyttäjän mieleen.
- ❑ Nuorten tuen tarve synnytystilanteessa ja sen jälkeen on suuri.
- ❑ Vaihtelevan tukiverkoston sekä elämäntietämyksen niukkuuden vuoksi nuori tarvitsee rohkaisua ja tukea vanhempaa synnyttäjää enemmän.
- ❑ Nuorten merkittävimpiä tukijoita ovat lapsen isä sekä nuoren omat vanhemmat.

Raskausaika ja äitiyshuolto

- Yhteys neuvolaan hieman myöhemmin verrattuna kaikkiin raskaana oleviin
- Neuvolakäyntejä kuitenkin sama määrä
- Poliklinikkakäyntejä hiukan useammin kuin keskimäärin.
 - Alle 18-vuotiaat äitiyspkl.lle
- Raskaudenaikainen tupakointi yleistä, 50 % tupakoi raskauden alussa, pieni osa lopettaa.
- Sosiaalisen tuen tarve ja rakentaminen
 - Erityisesti jos nuoren oma tukiverkko on harva
- Nuorten synnyttäjien raskausajan ja synnytyksen tutkimuksia Suomessa jonkin verran 2000-luvulla. Tehty kasvatus,- hoito ja sosiaalitieteiden alalla:
- Äitiyshuollossa pitäisi olla nuoren kehityksen tuntemisen lisäksi myös taitoa olla vuorovaikutuksessa nuoren kanssa
- Aito kiinnostus ja välittäminen luovat vastaanotolle hyväksyvän ilmapiirin
- Nuoren selviytymistä ei saisi kyseenalaistaa
- Palvelujen tarjoaminen nuorten lähtökohdista:
 - Monet nuoret äidit jättävät osallistumatta neuvolan perhevalmennukseen tai synnytyssairaalaan tutustumiskäynnille

Nuoren äidin lapsi

- Äitiys on positiivista ja palkitsevaa
 - nuoret äidit eivät pidä lapsen hankkimista lapsen ja oman tulevaisuuden riskeeraamisena, vaan tietynlaisten riskien välttämisenä. Nuoret äidit tuovat esiin varhaiseen perheen perustamiseen liittyviä hyviä puolia, kuten henkisen ja fyysisen jaksamisen sekä kyvyn ottaa rennosti ja ymmärtää lasta erityisesti murrosiässä
- Kasvatustiedot ja -taidot puutteellisia
- Sosiaalinen tuki hyvin tarpeellinen
- Pienipainoisuus syntyessä, tupakka-altistus ja mahdollisesti huono ravitsemustila
- Alttiita onnettomuuksille
 - Toisen lapsen synnyttämiseen voi liittyä suurempi peri- ja neonataalikuoleman riski verrattuna ensisynnyttäjiin

Seuraava raskaus

- Neljänneksellä enintään 19-vuotiaana synnyttäneellä oli ollut aiempi raskaus (v.2009).
- Uuden raskauden riski on suurempi niillä, jotka päätyivät synnytykseen kuin keskeytykseen päätyneillä.
- Seuraavaankin raskauteen liittyy riskejä.
- Ehkäisy kuntoon
 - Vaivaton ehkäisy
- Neuvola- asetus 2009 :
tarkoituksena on varmistaa, että lasten, nuorten ja perheiden terveystarkastukset ja terveysneuvonta ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia.
- Kallista?!
- Ehkäisyneuvonnan palvelukäynti on kansanterveystalain ja siihen liittyvän maksulain (L 734/1992) perusteella maksuton
Ilmainen ehkäisy alle 20-vuotiaille
(Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2007:17 Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen Toimintaohjelma 2007–2011)

Alaikäinen/huoltajan velvollisuus

- ❑ Lapsen asioista huolehtivat ja päättävät yleensä huoltajat. Kun lapsi on pieni, huoltajilla on laaja päätösvalta lapsen hoitoon liittyvissä asioissa.
- ❑ Huoltajat ovat vastuussa lapsesta siihen saakka, kun hän täyttää 18 vuotta.
- ❑ Lapsellakin on kuitenkin itsemääräämisoikeus.
- ❑ Yleensä kysymys on ns. rajoitetusta itsemääräämisoikeudesta. Alaikäisen potilaan mielipide on selvitettävä aina, kun se katsotaan mahdolliseksi lapsen ikään ja kehitystasoon nähden.
 - Jos lapsi kykenee itse päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.
 - Jos hän ei kykene kehitystasonsa perusteella tekemään päätöksiä hoidostaan, hoito on tehtävä yhteisymmärryksessä hänen huoltajiensa kanssa.

Suojaikä ja seksuaalinen hyväksikäyttö

- suojikä on 16 vuotta.
- Lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön syyllistyy henkilö, joka
 - on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen kanssa
 - koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle seksuaalisen teon
 - houkuttelemalla, painostamalla, pakottamalla tai muilla keinoin saa kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen ryhtymään seksuaaliseen tekoon.
- Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityskin on rangaistava teko.
- Seksuaalisena hyväksikäyttönä ei kuitenkaan pidetä tekoa, jossa osapuolten iässä tai henkisessä ja ruumiillisessa kypsytydessä ei ole suurta eroa.

-
- Lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomitaan, vaikka lapsi olisi yli 16 mutta alle 18 vuotta, jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden sekä asuu lapsen kanssa samassa taloudessa.
 - Vankeusrangaistus
 - Poliisin tietoon tulleet rikosilmoitukset lisääntyvät (RL 20:6-7, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja lapsen törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö), 2000-luvulla kolminkertaistuneet
 - Kuitenkin, vain pieni osa alaikäisten seksuaalisesta hyväksikäytöstä tulee tietoon.
 - Eduskunta on 12/ 2010 lähettänyt lakivaliokuntaan käsiteltäväksi hallituksen esityksen lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan.(= Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksyminen ja siihen liittyvien lakien muuttaminen)